

ZMARŁ PROFESOR STANISŁAW GEBHARDT, EKONOMISTA, WSPÓŁTWÓRCA MIĘDZYNARODOWEJ CHADECJI

We Wrocławiu, w wieku 96 lat zmarł prof. Stanisław Gebhardt, ekonomista, wybitny działacz emigracyjnego Stronnictwa Pracy, jeden z głównych twórców światowego ruchu chrześcijańsko-demokratycznego. Kawaler Orderu Orła Białego i wysokich odznaczeń państwowych w różnych krajach.

Stanisław Gebhardt urodził się w Poznaniu. Już jako nastolatek włączył się w Krakowie w działalność konspiracyjną, najpierw w 1941 r. Szarych Szeregów, potem w 1943 r. Armii Krajowej. Aresztowany przez Niemców w lipcu 1944 r. był więziony a następnie osadzony w niemieckich obozach koncentracyjnych w Groß-Rosen i Mauthausen.

Po wojnie wrócił na pewien czas do kraju. W 1946 r. prześladowani przez komunistów chadecy zawiesili aktywność Stronnictwa Pracy nad Wisłą i zdecydowali o działalności tej partii wyłącznie na wychodźstwie. Krajowe zaś struktury Stronnictwa zostały przejęte przez agenturę komunistyczną i z czasem włączone do Stronnictwa Demokratycznego. Część działaczy, na czele z prezesem Karolem Popielem, chroniąc się przed represjami, wyjechała z Polski. Wbrew własnym przekonaniom z Kraju na Zachód wyjechał też wówczas uciekając przed prześladowaniami, młody Stanisław Gebhardt.

Tam od początku aktywnie włączył się w działalność polskich organizacji na wychodźstwie. Polska chadecja stanowiła w czasie wojny trzon zaplecza politycznego gen. Sikorskiego i wspierała jego następcę Stanisława Mikołajczyka. Działacze Stronnictwa sprawowali też czołowe funkcje w Delegaturze Rządu na Kraj. Trzech z nich, Cyryl Ratajski, Jan Jankowski i Jerzy Braun (autor *Testamentu Polski Walczącej*) sprawowało funkcję Delegata Rządu na Kraj.

Zdobył też wykształcenie ekonomiczne i politologiczne, dzięki czemu stał się cenionym wykładowcą i konsultantem w sprawach gospodarczych. Przede wszystkim jednak przystąpił do Stronnictwa Pracy i jako jego działacz uczestniczył w tworzeniu struktur wielkiego, międzynarodowego ruchu chrześcijańsko-demokratycznego.

Prof. Stanisław Gebhardt był jednym z głównych organizatorów, najpierw organizacji młodzieżowych europejskiej i światowej chrześcijańskiej demokracji, potem także struktur międzynarodowych tworzonych przez chadeckie partie polityczne na różnych poziomach. Współpracował w ich ramach m.in. z Robertem Schumanem. Pełnił różne wysokie funkcje w międzynarodowych strukturach politycznych chadecji, a także w instytucjach i organizacjach wspierających rozwój społeczny i gospodarczy. W latach 1951–1953 był członkiem Parlamentu Młodzieży Europejskiej. Działał w Międzynarodowej Unii Młodych Chrześcijańskich Demokratów. Współorganizował Radę Polityczną Młodzieży NATO. W latach 1950–1959, przy boku Edwarda Bobrowskiego, który był sekretarzem generalnym Sekcji Młodzieżowej Chrześcijańskiej Demokracji Unii Europy Środkowej z siedzibą w Paryżu. Od 1962 do 1973 wchodził w skład władz Międzynarodowej Unii Młodych Chrześcijańskich Demokratów. W latach 1990–1995 pełnił funkcję wiceprezesa Chrześcijańsko-Demokratycznej Unii Europy Środkowej w Bratysławie, następnie w 1991–1995 wiceprezesa Światowej Unii Chrześcijańskich Demokratów w Brukseli. W latach 1962–1976 współorganizował centrum studiów problemów działania systemu demokratycznego i zagadnień międzynarodowych w Rzymie pod nazwą Esperienze Internazionali.

Angażował się w działalność wielu polskich organizacji społecznych i kulturalnych na wychodźstwie, m.in.: Związku Studentów Polskich, Związku Młodych Unii Federalnej Europy, Związku b. żołnierzy AK, Macierzy Szkolnej w Anglii, potem Grupy „Merkuriusza”, Rady Polaków we Włoszech i Klubu Polskiego w Rzymie.

Kiedy w 1964 roku Jerzy Kulczycki założył w Londynie polskie wydawnictwo emigracyjne „Odnowa”, zaproponował swemu rówieśnikowi Gebhardtowi udział i stanowisko dyrektora. „Odnowa” wydała ok. 80 tytułów, w tym autorstwa pisarzy ocenianych w PRL, Orwella, Garlińskiego, Karola Popiela i Jana Nowaka-Jeziorańskiego. Gebhardt miał za zadanie zajmować się pozyskaniem środków i przemytem tej literatury do Polski, w taki sposób, aby ulokowani nad Tamizą agenci Służby Bezpieczeństwa nie dowiedzieli się, skąd pochodzą środki na publikacje.

Pomagał więc organizacyjnie i koncepcyjnie nie tylko w tworzeniu organizacji i partii chadeckich i pokrewnych, ale także w praktycznym rozwiązywaniu problemów łącząc działania organizacyjne z działalnością doradczą i konsultingową dotyczącą gospodarki, zarządzania i finansów, a także budowania instytucji demokratycznych w bardzo różnych rejonach świata. Nie tylko w Europie i Ameryce Łacińskiej, ale także w Afryce i Azji. Działalność polityczna i gospodarcza prof. Gebhardta w Europie, Ameryce Płd. i Azji w ramach międzynarodowych struktur chrześcijańsko-demokratycznych znalazła powszechne uznanie, przysporzyła jemu i Polsce wielu politycznych przyjaciół. Dowodem tego najwyższe odznaczenia państwowe nadane mu w różnych krajach, m. in. Order Zasługi Republiki Włoskiej, Order Zasługi Bernardo Higinosa w Chile, czy Order Simon Bolivar w Wenezueli.

Kiedy Polska odzyskała niepodległość w 1989 roku, Stanisław Gebhardt wrócił do kraju. Został wiceprezesem reaktywowanego w kraju – przy jego wsparciu – Stronnictwa Pracy, pozostając aktywnym na arenie międzynarodowej, gdzie nadal

pełnił kierownicze funkcje w międzynarodowych strukturach chrześcijańsko-demokratycznych. Włączał się też w inne inicjatywy krajowe. Z czasem zbliżył się politycznie do premiera Jana Olszewskiego, zakładając razem z nim m.in. Ruch Odbudowy Polski, którego był wiceprezesem, oraz Fundację Odbudowy Demokracji im. Ignacego Paderewskiego. We Wrocławiu, gdzie mieszkał, doprowadził do odsłonięcia pomnika Wojciecha Korfanteo w dniu 11 listopada 2014 r. Pięć lat później stworzył Centrum Myśli Chrześcijańsko-Społecznej skupiające różne organizacje i postacie o tej formacji. Był także przewodniczącym Rady Programowej Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Paderewskiego.

3 maja 2023 r. został odznaczony przez prezydenta Andrzeja Dudę Orderem Orła Białego.

WYKORZYSTANO: WIKIPEDIA. ONET.PL EKAI.PL